

KINDERBOEKEN OVER ZIEKTE EN DOOD

Nathalie Slosse maakt kanker en zelfdoding bespreekbaar voor kleuters

Grote problemen op maat van kleine kinderen

Voor de tweede keer vecht Nathalie Slosse (35), mama van Midas (6) en Iris (2), tegen kanker. Aan kleine kinderen grotemensenkwesities uitleggen werd haar levensdoel. Ze schreef Grote boom is ziek, een boek over kanker voor peuters, en nu is er sinds kort De visjes van Océane, over zelfdoding. 'Iedereen vindt eerlijkheid belangrijk. Tot het gaat over eerlijk zijn tegen kinderen.' **Kim Herbots**

Midas was 21 maanden. Een blond kereltje dat opgroeide in hartje Brussel en net zijn eerste woordjes brabbelde. Zijn wereld bestond grotendeels uit mama, papa, de opa's en oma's en de crèche. Veilig, klein en van 's ochtends tot 's avonds volgepropt met leuke peuterdingen. Helemaal zoals het hoort. Tot die dag in het dokterskabinet. "De arts zei dat ik borstkanker had", vertelt Nathalie Slosse. "Een van de eerste dingen die ik dacht was: 'Was Midas er maar niet geweest.' Als ik dan toch op jonge leeftijd kanker moest krijgen, waarom dan niet eerder, voor zijn geboorte?"

Naast vechten en overleven was vanaf het allererste moment vooral Midas de grote bezorgdheid. "Op het ogenblik dat ik de diagnose kreeg was ik niet ziek, maar ik wist dat dat ging volgen. Er zouden dagen komen dat ik niet van de zetel zou kunnen. Een hele periode lang zou ik voor Midas niet de mama kunnen zijn die ik wou zijn en die ik tot dan toe geweest was. Ik wou dat hij wist dat dat buiten mijn wil om gebeurde."

Gevoel zeggen dat 'mama ziek was', was niet voldoende, vond Slosse. "Midas buitensluiten was geen optie. Hij woonde bij ons en voelde de sfeer die hier hing. Iedereen was bedrukt, dat heeft effect op zo'n kind. Soms kwamen oma en opa hem halen en gingen ze met hem wandelen in de buurt. Elke keer als ze burens of kennissen tegenkwamen, werd er over mijn ziekte gepraat boven zijn hoofdje. Er was mij ook gezegd: 'Durf huilen waar je kind bij is.' Dat voelde eerst heel vreemd, maar ik heb het gedaan, dus wat mij en ook mijn man betreft was het heel duidelijk: Midas moest het weten."

'Mama, auw'

De verpleegsters in het ziekenhuis begrepen haar bezorgdheid, maar konden geen hulp bieden. Midas was nog zo klein, er was gewoon niets voorhanden. "Ze gaven mij het boekje *Mama heeft kanker*, maar ze vertelden ook meteen dat dat voor Midas veel te hoog gegrepen zou zijn. En dat was ook zo: hij was nog geen twee, sprak amper. Ik ben dan begonnen met het hem heel eenvoudig te vertellen. In het begin dacht ik dat het nauwelijks effect had, mijn woorden gleden van hem af. Maar op een dag waren we in een prentenboek aan het kijken naar een tekening van een stad. Er was een groot, wit gebouw getekend met een rood kruis erop. Mijn zoon wees ernaar, zei 'Mama, auw' en wees toen naar

mijn borst. Hij had het begrepen. Hij had zelfs meteen de link gelegd tussen mijn pijn en het ziekenhuis."

Kort na dat vreselijke gesprek in het dokterskabinet, begon de chemo: acht sessies met tussenpauzes van twee weken, een eeuwigheid in peutertermen. "Mijn man en ik zochten een manier om die tijd bevatbaar te maken voor onze zoon. Ik dacht eerst aan het systeem van een adventskalender waarbij hij elke keer een cadeautje zou krijgen. Maar dat zou het te leuk maken en dat was nu ook weer niet de bedoeling. (*lacht*)"

Uiteindelijk kwam haar man met de oplossing. Hij dook in de kelder, haalde zijn oude lego naar boven en bouwde een kankermonster in acht kleuren: een voor elke chemokuur. Met elke dag dat de behandeling vorderde, brak Midas het kankermonster letterlijk af. "We bedachten zo allerlei dingen", zegt Slosse. "Ik had er vaak de energie niet voor, maar anderen deden het dan met hem: mij nieuw haar geven op een foto van mijn kale hoofd, een 'medaille voor de zieke' maken..."

Dacht ze in het begin dat de aanwezigheid van Midas haar ziekte extra zwaar zou maken, dan moest Slosse al snel haar mening herzien. "Geleidelijk aan ben ik beginnen te beseffen dat het net een enorm geluk was dat hij er was", zegt ze. "Midas was mijn rots in de branding. Hij was ook degene die mijn wereld groter maakte. Iedereen die hier kwam, sprak alleen maar over mijn kanker. Maar een kind is daar natuurlijk niet de hele dag mee bezig."

Kanker werd voor Midas een thema in zijn spel. "In *La vita è bella* maakt Roberto Benigni van het verblijf in een concentratiekamp een spel om het leuk te houden voor zijn zoon. Zo is dat ook bij kanker. Op een dag liet ik Midas een ietwat onduidelijke foto van ons zwarte konijn zien. Hij zei 'pruik'. Dat vond ik zo grappig. Dat zo'n peuterje eerst aan een pruik denkt en dan pas aan een konijn! Als hij bij oma met de popjes speelde, dan was ik het enige kale popje. Ik hoorde van andere moeders dat ze het moeilijk vinden om zich kaal te

'In 'La vita è bella' maakt Roberto Benigni van het verblijf in een concentratiekamp een spel om het leuk te houden voor zijn zoon. Zo gaat dat ook bij kanker'

Nathalie Slosse (35) met Midas (6) en Iris (2). Afgelopen zomer kreeg ze voor de tweede keer te horen dat ze kanker had. 'Wat je dan doet? Tja, dan begin je er opnieuw aan. Je hebt geen keuze.'
© THOMAS SWEERTVAEGHER

tonen aan hun kind. Dat gevoel heb ik nooit gehad. Misschien was het omdat Midas nog zo klein was, die eerste keer.

"Voor mij waren zijn opmerkingen nooit cru. Integendeel, humor hielp mij. Mijn man en ik stuurden nieuwsbrieven naar onze vrienden om ze op de hoogte te houden van mijn toestand. Daar staken we bewust grapjes in. Mensen zeiden op den duur: 'Het klinkt raar, maar we kijken bijna uit naar die brieven.' Je moet het luchtig houden, anders is het te zwaar om dragen."

Zinloosheid wegnemen

Als Slosse in het ziekenhuis ligt, komt een vriend op bezoek. "Hij zei mij: 'Als dit achter de rug is, ga je er nog iets moois mee doen.' Dat is een uitspraak die mij is bijgebleven. Het nam de zinloosheid van wat mij overkwam weg. Op den duur wist ik wat mij te doen stond: de activiteiten die we voor Midas bedacht hadden bundelen samen met een verhaal om zo andere ouders en kinderen te helpen."

De weken en maanden na de chemo verdwijnt het idee naar de achtergrond. Tot Slosse een jaar na de eerste diagnose opnieuw op controle moet. "Het was de eerste grote controle", zegt ze, "en de dokter zag iets op mijn dijbeen. Er werd een test gedaan, maar het zou een week duren voor de uitslag er was.

Ik heb zoveel lezingen gegeven over het boek dat kanker voor Midas gewoon bij het leven hoorde. We moesten hem duidelijk maken dat het wel erg was dat mama weer ziek was

Die periode was een hel. Ik moest mij bezig zien te houden en ik wilde een project dat ik op een week tijd zou rond krijgen, want ik had geen idee wat daarna zou volgen en of ik nog tijd zou krijgen om iets af te maken. In die week heb ik *Grote boom is ziek* geschreven, een verhaal over een boom vol houtworm waar een tak van geamputeerd moet worden."

Het vlekje op de dij bleek vals alarm te zijn, maar het verhaal was er en werd samengevoegd met de activiteiten die Midas deed tijdens haar ziekte. Haar eerste boek was een feit.

Kort nadat een test uitwees dat haar borstkanker niet erfelijk bepaald was, raakte Slosse opnieuw zwanger. Negen maanden later werd Iris geboren. "Afgelopen zomer voelde ik op een zaterdagochtend opnieuw een knobbelte in mijn borst", zegt Slosse. "Het was helemaal hetzelfde als de vorige keer. Iris was 21 maanden, de leeftijd die Midas had toen ik destijds ziek werd. Ik heb gezwegen dat weekend. Pas op zondagavond heb ik aan mijn man verteld dat ik dacht dat de kanker terug was."

Al is 'terug' niet het juiste woord. "Ik kon maandag meteen bij de dokter terecht en dinsdag wisten we het al: borstkanker. Maar volgens de dokter niet de oude kanker die terugkeerde was en dus de eerste behandeling overleefd zou hebben, maar een tweede, nieuwe kanker. Pech, noemde hij het, pure pech." Daar stond ze: mama van een zesjarige en nog niet eens tweejarige en opnieuw getroffen door kanker. "Wat dan? Tja, dan begin je er opnieuw aan. Je hebt geen keuze."

Slosse draait zich om en pakt een kaartje van de schouw. Het is een herdenkingsprent-

tje. Op de voorkant de foto van een jonge, blonde vrouw die een Maxi-Cosi draagt. "Vier dagen nadat ik voor de tweede keer ziek was geworden, kreeg mijn nicht een auto-ongeluk. Ze zat samen met haar baby van net een maand oud in de wagen. De baby heeft het overleefd, mijn nicht niet. Dat plaatst alles in een ander perspectief."

"Het verhaal van grote boom had ik zelf nooit gebruikt, nu heb ik het kunnen testen bij Iris. En ik kan zeggen: het sloeg aan (*lacht*). Als ik in de zetel lag, dan liep ze vaak zelf naar de kast om het boek te pakken of zei ze 'boom'. Midas is ondertussen zes en ik heb de laatste jaren zoveel lezingen gegeven over het boek dat kanker voor hem gewoon bij het leven hoorde. We hebben hem even duidelijk moeten maken dat het wel erg was dat mama opnieuw ziek was."

Depressieve vis

Voor ze voor de tweede keer de mokerslag kanker te verwerken kreeg, was Slosse begonnen aan het boek *De visjes van Océane*. Het eerste boek was een groot succes: het is meteen in het Nederlands en het Frans uitgebracht en het is toe aan zijn derde druk. Ondertussen zijn er ook een Deense en Koreaanse versie bij gekomen. Zowat elke bibliotheek heeft het en heel veel ziekenhuizen maken er gebruik van. "Ik kan en durf moeilijke onderwerpen uitleggen aan kinderen en dat is blijbaar niet evident."

Wanneer Slosse op een dag een workshop geeft, ontmoet ze Océane (4). "Haar oma vertelde dat haar papa kort daarvoor uit het leven gestapt was. Toevallig kende ik nog twee gezinnen waarbij kinderen van die leeftijd hun moeder hadden verloren door zelfdoding. Ik ben gaan zoeken en opnieuw moest ik vaststellen dat er niets bestond. Dat vond ik vreemd. Zelfdoding is iets waar elk kind wel eens mee te maken krijgt. Daarom niet in de onmiddellijke omgeving, maar als je er als kleuter over hoort, heeft het een grote impact. Zelf heb ik als kleuter eens een hele tijd geblokkeerd gezeten in de metro omdat er iemand voor gesprongen was. Dat herinner ik mij tot de dag van vandaag."

Ze worstelde met de plot. "In *Grote boom* loopt het goed af. Dat kon dit keer niet, maar ik wou het ook niet te gruwelijk maken. Ik dacht eerst aan een konijntje dat voor een auto sprong, maar dat is zo bloederig. Nu is het een verhaal geworden met visjes en die ene, depressieve vis, Schubbe, die uit het aquarium springt."

Hoewel de kanker inmiddels opnieuw in het rond sloeg, werkte Slosse vlijtig verder aan *Océane*. "Ik voelde mij dit keer ook beter", zegt ze. "Het lukte om bezig te blijven. De behandeling was niet zo zwaar en allesbepalend als de vorige keer." Ondertussen is *De visjes van Océane* er, opnieuw met ideeën voor kleuteractiviteiten, én is de behandeling afgerond. Het volgende boek – "over klein verdriet, maar zijdelings ook over echtscheiding" – staat al in de steigers. "Mensen zeggen soms dat je kleine kinderen niet moet lastigvallen met dat soort problemen, dat je ze kind moet laten zijn. Ik zie dat anders. Als mensen enquêtes invullen over welke waarden ze belangrijk vinden, dan staat eerlijkheid keer op keer helemaal bovenaan. Ik heb nooit begrepen waarom je over moeilijke onderwerpen niet eerlijk zou zijn tegenover je kinderen."

Nathalie Slosse, Grote boom is ziek, Abimo, 36 p., 12,95 euro De visjes van Océane, Averbode, 32 p., 12 euro www.talismanneke.be